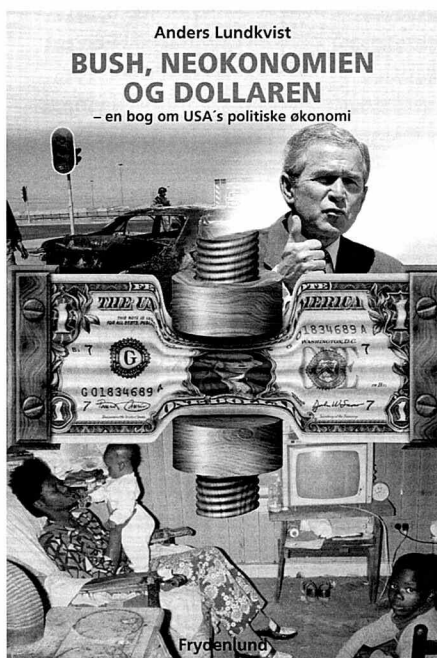

Det forældede og ulige USA

Spændende, men desværre også meget sjusket, indføring i USA's nye politiske økonomi, Neokonomien

Anders Lundkvist:
Bush, Neokonomien og Dollaren
– en bog om USA's politiske økonomi.
175 sider kr 199,-.
Forlaget Frydenlund.

Anmeldelse af Knud Vilby

I 1980'erne blev det ene fattige afrikanske og latinamerikanske land efter det andet sat under administration af Den Internationale Valutafond (IMF) og tvunget til at ændre politik efter fondens og USA's diktat. Disse landes økonomiske og politiske selvstændighed gik fløjten.

I disse år forgældes USA med over 2 milliarder dollars om dagen. Det årlige underskud overfor omverdenen er på 800 milliarder dollars, og den totale gæld på mere end 3.000 milliarder dollars. Det er et svimlende og uforståeligt tal, men verden tager det tilsyneladende helt roligt. USA er stadig supermagten over alle. USA spiller stadig med økonomiske muskler, som landet tilsyneladende ikke har. USA importerer fortsat utroligt meget mere end landet eksporterer.

Det er mystisk. Nogle vil også sige, det er forargeligt.

Denne mystik og mange andre besynderlige forhold i den amerikanske politiske økonomi har Anders Lundkvist som økonom sat sig for at forklare i denne bog. Og det er en god og velkommen ide. Lundkvist har også i anden sammenhæng vist, at han med en kritisk tilgang kan forklare vanskelige økonomiske begreber, så ikke-økonomer også kan forstå dem. Så på den måde skulle alt rent bogmæssigt være godt.

Det er det desværre ikke. For det er en meget sjusket bog Lundkvist og Forlaget Frydenlund har leveret. Sproget er elendigt. Der er tydeligt nok ikke læst meget korrektur, og et enkelt sted (side 48-49) optræder et afsnit to gange. Der indføres nye dårlige ord i det dan-

ske sprog på grund af dårlige oversættelser fra amerikansk. Selv om bogen ikke har meget med hverken CIA eller agentfilm at gøre, præsenteres vi således for agenter i mærkelige sammenhænge, blandt andet magthavende agenter, som dem der bestemmer, hvordan USA's økonomi er indrettet. På dansk er agenter noget andet.

Værst er dog de fejl, der gør det hele svært at forstå. I kapitel 3 skriver Lundkvist om USA som et af de mest ulige samfund i verden. Ulighed måles med den såkaldte Gini-kvotient, som er en vanskelig størrelse at have med at gøre. Men på side 55 viser en tabel, at uligheden i USA fra 1970 til 2004 ifølge Gini er mindsket betydeligt. Det er den bare ikke. Den triste forklaring er, så vidt jeg kan se, en fejlagtig forklaring på Gini-kvotienten. Lundkvist skriver, at en Gini-kvotient på 0 angiver absolut *ulighed*. Ifølge FN angiver en GINI på 0 absolut *lighed*. Hov!

Lundkvist ved betydeligt mere om GINI, end jeg gør. Og med tabellen har han ønsket at dokumentere, at uligheden er vokset. I stedet får han spredt forvirring

Det er ærgerligt, og når jeg alligevel beskæftiger mig med bogen, er det fordi, den fortjener det trods alt. Jeg har ikke set et tilsvarende nogenlunde kortfattet forsøg på at beskrive, hvad der sker med den amerikanske økonomi, og hvad det betyder for amerikanerne og for verden.

Og det er befriende, at der ikke er tale om et simpelt ideologisk angreb på det nye der sker. Det er et reelt forsøg på at forklare en ideologi og nogle mekanismer, der på nogle måder er meget skræmmende, men som samtidig har deres egen logik.

En central pointe i "Neokonomien" er, at de neokonservative, der driver den frem, går ind for et ejerskabssamfund. Det gør konservative også herhjemme, kan man sige, og vi, der er ved at være gamle, scorer skattefrie friværdier. Rigtigt, ja. Men der er alligevel en betydelig ideologisk forskel. For mantraet for europæiske borgerlige og liberale politiske partier har været og er stadig at få skatten ned på arbejde. I

USA sker der derimod en omlægning af skat fra kapital til arbejde, og arbejde skal naturligvis forstås som lønarbejde.

Da der er meget få ejere, og da udhuling af sociale ordninger og konkurrencen om for få jobs udhuler lønningerne, medfører det, at værdien af den økonomiske vækst er gået til meget meget få mennesker. Langt den største del af den økonomiske velstand går uden om rigtigt mange amerikanere. Der er *working poor*, og der er enorm rigdom for de få. Det ved vi. Men her får vi nogle forklaringer på mekanismerne. Det er ikke bare en tilfældig eller automatisk udvikling

Vi får også en grundigere forklaring på, hvorfor det såkaldte verdenssamfund tillader USA at forgælde sig (yderligere) med over 2 milliarder dollars om dagen.

Gældsættelsen betyder, at udlandet finansierer 7% af USA's forbrug og investeringer. Når udlandet er parat til det, og når det tilsyneladende kan fortsætte, er det fordi det samme udland er dybt afhængig af økonomisk vækst og forbrug i USA. Det er Kina og Japan, der især finansierer gildet, og i 2003 ejede Østasien 1600 milliarder i dollarværdier, svarende til 70% af centralbankernes dollarreserver.

Eksportørerne i Asien ønsker at sikre dollarens værdi, for det er vigtigt at amerikanerne har købekraft. Men samtidig sker der nogle magtforskydninger i verden. Og Kinas rolle som den stadig større spiller bliver tydeligere måned for måned. Den præges også af, at Kina finansierer en stor del af den amerikanske økonomi. Hvor paradoksalt det end kan forekomme.

Lundkvist har afsnit om de multinationale selskaber og olien (og kampen om den), om USA's finansielle hegemoni, om militærmagten og om udviklingen i amerikanernes økonomi.

Det er langt hen ad vejen godt og utroligt interessant. Det kunne være så endnu meget bedre, hvis bogen var skrevet igen en gang, og – måske endnu vigtigere – hvis den var blevet læst inden udgivelsen.